

HADAR GALRON MIKVE

Překlad | Ester Žantovská

Režie | Adam Doležal

Dramaturgie | Martina Pokorná

Scéna | Michal Syrový

Kostýmy | Agnieszka Pátá-Oldak

Hudba | Petr Zeman

Šořana | Radmila Urbanová

Šira | Pavla Janiššová

Esti | Eliška Huber Malíková

Chedva | Vladimíra Vítová

Tehíla | Stephanie Van Vleet

Miki | Tereza Švecová

Hindi | Lucie Domesová

Eliševa | Martina Kalašová

nebo Barbora Němcová

nebo Anna Oslovičová

Elektrická kytara a zpěv | Lenka Gaierová

Zvláštní poděkování Pavlu Markovi.

O AUTORCE

Izraelská dramatička, herečka a režisérka Hadar Galron se narodila 28. září 1970 v Londýně jako druhé z pěti dětí židovského manželského páru s marocko-polskými kořeny. Do svých 13 let vyrůstala ve svazujícím prostředí londýnské ortodoxní židovské komunity. Poté rodina přesídlila do Izraele, kde Hadar paradoxně poznala mnohem uvolněnější život.

Dva roky sloužila v armádě, od níž po ukončení služby získala stipendium na vysokoškolské studium.

Vybrala si divadelní akademii v Tel Avivu, volbu uměleckého oboru však rodina neschvalovala. Hadar tedy odešla z domova a už během studií začala sbírat první úspěchy jako stand-up komička, zpočátku ve dvojici se spolužačkou Nouou Shuster (rovněž z ortodoxní rodiny), poté i sama.

Ve svých one woman show *Passion Killer* a *Pulsa* upozorňovala na nesrovnalosti mezi tradičními zvyklostmi, které jsou vyžadovány v ortodoxním světě, a právem na sebeurčení moderních žen ve 21. století. Její vystoupení strhávala značnou pozornost, protože Hadar byla první věřící ženou, která se na profesionální úrovni odvážila zpochybnit postavení žen v židovském právu.

I přes negativní ohlasy ze strany některých náboženských autorit získala zakázku na svou první celovečerní hru, kterou se stala právě *Mikve*. Kontroverzní titul měl premiéru v roce 2004 v telavivském divadle Beit Lessin, o rok později za něj autorka získala izraelskou cenu Hra roku. *Mikve* se brzy dostala za hranice Izraele, uvedena byla v mnoha zemích. Zvláštní obliby se však dočkala v České republice. Po úspěšné české premiéře v Národním divadle, kde se od roku 2008 udržela na repertoáru celých devět sezón, ji až dosud nastudovaly další čtyři profesionální a dva amatérské soubory.

Od té doby u nás byly inscenovány také další hry Hadar Galron: *Tajemství*, zpracovávající otázku ženského rabínství, a tragikomédie *I ♥ MAMMA* o různých podobách mateřství a o tlaku, který je vyvíjen na ženy, aby se staly matkami. Přímo na objednávku libereckého Divadla F. X. Šaldy vznikl text *Moje první židovské Vánoce*, v němž zpracovala osudy českých rodin, které objevují své pozapomenuté židovské kořeny.

Jako herečku ji čeští diváci mohli vidět v monodramatu *Zapískej*, které hrála v Praze a v Liberci. Hadar Galron do České republiky jezdí velmi ráda, označuje ji za svůj druhý domov a pokud je to možné, navštěvuje české inscenace svých her.

Zatím poslední napsanou hrou Hadar Galron jsou (do češtiny dosud nepřeložené) *Ženy, víno a Talmud*, které měly světovou premiéru v květnu 2022 v americké Philadelphii.

OTÁZKA PRO HADAR GALRON

Hru Mikve jste napsala už před 18 lety. Jaké je postavení žen v ortodoxních komunitách v Izraeli dnes? Nakolik se situace změnila?

Na některých místech je to lepší.

Aktualizovala jsem hru v roce 2019 ...

Nic velkého jsem nezměnila. Politika je horší...

System je zkorumpovanější. Ticho...

Ale mnoho žen to začíná měnit – zevnitř.

Moje hra je součástí této změny. Dnes to vím.

Ale bude to chtít čas.

VÝBĚR Z PRAVIDEL PRO MIKVE

- Rituální lázeň musí pojmout minimálně 762 litrů vody a měla by být dost hluboká, aby umožnila dospělému člověku úplné ponoření. Voda musí být přírodní, nesmí prosakovat a musí mít přítok a odtok.
- Do veškerých prostor ženské rituální lázně mají přístup výhradně ženy, mužům je určena mužská *mikve*. Ti však nemají povinnost pravidelného očišťování. Do *mikve* chodí zpravidla jen před významnými náboženskými svátky a mohou se ponořovat společně.
- Povinnost žen navštěvovat *mikve* začíná poprvé den před svatbou a od té doby po jakémkoli tělesném výtoku, především po menstruaci a po porodu. Rituál se provádí po setmění.
- Návštěva *mikve* je povinná vždy osmý den po skončení menstruačního cyklu, tedy po uplynutí sedmi čistých dní. Pro kontrolu konce krvácení se používá kontrolní plátno (*bad bdika*). Zavedením na prstu do vagíny žena ověří, zda se na látce neobjevuje žádná červená stopa. Je možné použít i tampon.
- Po dobu trvání menstruace a následujících sedm dní před očišťením v *mikve* jsou přísně zakázány veškeré manželské styky. Manželé by si v tyto dny měli rozdělit lože a vyvarovat se nadbytečných kontaktů, včetně podávání věcí z ruky do ruky. Žena na sebe nesmí upoutávat pozornost a vytvářet erotickou atmosféru. Povoleno není v tomto období líčení ani používání parfémů.

- Po porodu se žena octne ve stavu nečistoty (*nida*) stejně jako po menstruaci. Rituální nečistota po porodu má však dva stupně. V prvním z nich je žena týden po narození chlapce a dva týdny po narození dívky. Do *mikve* jde tedy osmý, respektive patnáctý den po porodu. Pro obnovení pohlavního života je třeba *mikve* navštívit ještě jednou po 33, respektive 66 dnech od porodu.
- Každého ponoření (*tvila*) se účastní lázeňská, která dohlídí na to, aby úkon splnil všechny předpisy, vedoucí k rituálnímu obnovení čistoty (*tohora*).
- Před ponořením do *mikve* je třeba provést důkladnou hygienu a odstranit veškeré překážky mezi osobou a vodou (*chacica*). K tomuto účelu je v prostorách *mikve* několik koupelen k přípravě. Je nutné umýt každou část těla, vysmrkat se, vyčistit uši, důkladně si umýt vlasy, odstranit make-up, provést manikúru a pedikúru, sundat falešné zuby apod.
- V den, kdy se provádí *tvila*, je dobré, aby žena nepracovala s věcmi, které mohou přilnout k tělu, např. těsto, laky nebo lepidlo. Není dobré také jíst v onen den maso, protože zůstává mezi zuby. Po celý den se provádí *chafifa*, pročesávání vlasů pomocí prstů.
- Nemoci se konzultují nejprve s lázeňskou, poté s rabínem. Je třeba dbát na to, aby ponoření neohrozilo nikoho na zdraví.
- Když je žena připravena k ponoření, dá signál lázeňské, která ji zavolá k *mikve*. Do lázně žena vchází nahá. Poté, co se ponoří *košer* a odříká požehnání, vyjde z *mikve* a lázeňská jí podá ručník či bílé prostěradlo. Tradičně se nedoporučuje smýt vodu z *mikve* předtím, než proběhne mezi manželi pohlavní styk.

SLOVNÍČEK JIDIŠ A HEBREJSKÝCH VÝRAZŮ, POUŽITÝCH V TEXTU HRY

(zdroj: program k inscenaci *Mikve* z Národního divadla v Praze)

Gevalt! | z němčiny, die Gewalt „násilí“, „síla“. V jidiš má funkci mnohovýznamového citoslovce, vyjadřujícího rozhodný protest, úžas a ohromení, i volání o pomoc.

Halacha | hebrejsky „zákon“. Židovský zákon a nashromážděné právní výklady.

Chodeš tov | pozdrav, doslovně Dobré novoluní. V židovském kalendáři začíná měsíc novoluním, přejeme tedy Dobrý měsíc.

Chupa | v hebrejštině původně „komnata“, svatební baldachýn. Napodobuje královský baldachýn a symbolizuje nový domov.

Ješar koach | Ať se daří! Ať má sílu! (koach – hebrejsky „síla“)

Košer | z hebrejštiny „vhodný“, „správný“, „přiměřený“, „připustný“. To, co odpovídá pravidlům. Nejčastěji se používá ve významu – vhodný k jídlu, rituálně čistý podle dietních předpisů.

Majdele | z němčiny, das Mädchen „dívče“. Děvčátko, holčička. Přípona -le (pocházející z německého -lein) má v jidiš zdobňující význam.

Mazl tov | mazal je hebrejsky „štěstí“, také „osud“, tov „dobré“. Blahopřejná formule, kterou se vyjádří radost nad štěstím bližního. Také ulehčení, že to tak dobře dopadlo.

Micva | hebrejsky „příkázání“. Jsou buď přímo obsažena v Tóře, nebo odvozena z Tóry talmudskými učenci. Micva je ale také zásluhový skutek, který vyjadřuje Boží vůli, laskavý čin. Micva je závazkem, kterému se nelze vyhnout, denně poskytovaným důkazem opravdovosti víry.

Rabín | z hebrejštiny „můj učitel“. Spíše než kněz je to vykladač a učitel Tóry. Na rozdíl např. od katolického kněze není prostředníkem mezi Bohem a člověkem. Vykonává duchovní povinnosti spojené s narozením, konfirmací, sňatkem i úmrtím. Dohlíží na plnění náboženských předpisů v synagoze a náboženských školách. Ale především se má snažit, aby se učení Tóry přizpůsobil každodenní život příslušníků obce.

Roš chodeš | hebrejsky „začátek měsíce“.

Šajtl | z němčiny, der Scheitel „temeno“, „pěšinka ve vlasech“, v jidiš paruka. Jakkmile se žena vdá, její vlasy jako koruna krásy by neměly být vidět, aby muže nerušily ve studiu Tóry a Talmudu. V Mišně, v oddílu věnovaném ženám, je uvedeno varování vdaným ženám, aby se nikde mimo domov neukazovaly s odhalenými vlasy, dokonce to bylo důvodem k rozvodu.

Šiduch | z hebrejštiny „manželský svazek“. Patří k tradici ortodoxních Židů, že jde o domluvené manželství. Sňatek obvykle dohodly hlavy obou rodin. Někdy býval prostředníkem rabín, sňatek byl pokládán za svatou věc. Adepti sňatku se mohli setkávat jenom za přítomnosti dospělých příbuzných.

Tóra | pět knih Mojžíšových (Pentateuch), první ze tří částí hebrejské Bible: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium. Studium Tóry je svatým úkolem každého zbožného Žida. Pro křesťany je součástí Starého zákona.

Lev tahor b'ra li Elohim, vruach nachon chadesh b'kirbi-Al tashlichehi mi'lfanecha, v'ruach kodshecha al tikach mimeni.

Stvoř mi čisté srdce, ó Bože, obnov neochvějného ducha ve mně, neodvracej svoji přítomnost a ducha svatého ode mne.

Inspece a nápověda | **Kateřina Pokorná**
Světla | **Dominik Kalina**
Zvuk | **Radek Šnajdr**
Garde | **Alena Vávrová**
Vlásenky | **Jana Chroustová**
Rekvizity | **Jakub Cupák**

Autorská práva k dramatickému textu v České republice zastupuje DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. Krátkého 143/1, 190 00 Praha 9.

Zřizovatelem Západočeského divadla je město Cheb. Inscenace vznikají za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Karlovarského kraje.
Ředitel | **Jan Svoboda**
Umělecký šéf | **Zdeněk Bartoš**

Program připravila | **Martina Pokorná**
Grafická úprava | **Jan Krčál**
Foto | **Michal Mráka**

Informace a prodej vstupenek v obchodním oddělení divadla, tel.: **354 432 522**, nebo na obchodni@divadlocheb.cz
Rezervace on-line na www.divadlocheb.cz

Cena programu 20 Kč

PREMIÉRA
21. KVĚTNA 2022

